

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní JUDr. Martinou Radkovou v právní věci žalobkyně **E. P.**, bytem L. n. M. 14, N., zast. Mgr. Dominikou Kovaříkovou, advokátkou se sídlem v Olomouci, Riegrova 14, proti žalovanému **Ministerstvu práce a sociálních věcí**, se sídlem v Praze, Na Poříčním právu 1, o žalobě proti rozhodnutí Krajského úřadu Olomouckého kraje ze dne 1. 3. 2011, č. j. KUOK 23184/2011, sp. zn. KÚOK/1225/2011/OSV-SP/7204, ve věci dávky mimořádné okamžité pomoci z důvodu ohrožení osoby sociálním vyloučením,

t a k t o :

I. Žaloba **s e z a m í t á .**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

III. Ustanovené zástupkyni Mgr. Dominice Kovaříkové **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 2.400 Kč, která jí bude vyplacena k jejím rukám do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Krajského soudu v Ostravě.

O d ů v o d n ě n í :

Podanou žalobou se žalobkyně domáhala přezkoumání rozhodnutí označeného shora, kterým právní předchůdce žalovaného zamítl námitky proti rozhodnutí Městského úřadu Litovel ze dne 10. 12. 2010, č. j. 15077/2010/LTO, jímž nebyla přiznána žalobkyni dávka mimořádná okamžitá pomoc z důvodu ohrožení osoby sociálním vyloučením, a toto rozhodnutí potvrdil.

Žalobkyně namítla, že je absolventkou střední školy, evidována jako uchazeč o zaměstnání na Úřadu práce a nepobírá žádné dávky, protože žádosti o ně jsou jí neustále zamítány. Žalobkyně požádala o dávku z důvodu tíživé sociální situace a v žalobě brojí proti tomu, že nebyla posouzena jako osoba v hmotné nouzi a že v její věci nebyly zohledněny okolnosti jejího případu. V napadených rozhodnutích není obsažen závěr, že žalobkyně není osobou v hmotné nouzi, nejsou zde uvedeny ani důvody a úvahy správního orgánu o hodnocení podkladů rozhodnutí. Úvaha správních orgánů o tom, že matka žalobkyně se neevidovala jako uchazeč o zaměstnání u Úřadu práce a že rodina žalobkyně nemá uzavřenou nájemní smlouvu na byt, v němž bydlí, není odpovědná a důkladná. Konstatování osobních a majetkových poměrů žalobkyně a její rodiny nevypovídá o tom, zda je žalobkyně v hmotné nouzi ani o možnosti ohrožení sociálním vyloučením, které mělo nastat podle § 36 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Podle § 36 odst. 2 téhož zákona měla být žalobkyně posouzena bez společně posuzovaných osob. Konstatování původního žalovaného, že správní orgán I. stupně nevybočil z mezí správního uvážení, žalobkyně neshledává jako správné s ohledem na § 2 odst. 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Touto variantou (hmotná nouze z důvodu sociálního vyloučení) se však správní orgán I. stupně nezabýval a původní žalovaný odůvodnil tuto variantu nesprávně.

Žalovaný ve svém vyjádření odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí a dále uvedl, že věc má návaznost na posouzení matky žalobkyně jako osoby, která není osobou v hmotné nouzi z důvodu jejího nezařazení do evidence uchazečů o zaměstnání, související s výpovědí z pracovního poměru a uplatněnou žalobou na určení neplatnosti výpovědi. Žalovanému nebylo znám žádný důvod, proč by nemohla být matka žalobkyně evidována jako uchazeč o zaměstnání, splnit tak podmínku být osobou v hmotné nouzi, podmínky pro pobírání příspěvku na živobytí a tak finančně zajistit své dvě dcery. Uzavřením nájemní smlouvy s otcem dcer nebo s jiným pronajímatelem po přestěhování do jiného bytu by takto získala žalobkyně se sestrou a matkou příspěvek na bydlení. Dávka mimořádné okamžité pomoci z důvodu ohrožení osoby sociálním vyloučením je dávkou fakultativní (nenárokovou) a při posouzení žádosti správní orgán rozhodl v mezích právních předpisů. Neposkytnutí dávky je legitimní v případě, kdy matka žalobkyně odmítla učinit příslušné kroky, které by vedly k tomu, aby společně posuzované osoby byly zajištěny opakovaným, základními dávkami pomoci v hmotné nouzi. Podle žalovaného z napadeného rozhodnutí vyplývá, že žalobkyně nebyla uznána jako osoba v hmotné nouzi.

V replice žalobkyně uvedla, že je osobou v hmotné nouzi. Výpočtem doložila žalobkyně oprávněnost nároku za říjen a listopad 2010. Aby se vyhnuly hmotné nouzi, požádaly obě sestry o dávky mimořádné okamžité pomoci. Příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení může být přiznán i osobám, kteří nejsou nájemci nebo vlastníci nemovitostí. Matka žalobkyně nemá důvod vzdát se práva na zaměstnání a

zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání, což je její právo a ne povinnost. Žalobkyně, její sestra a matka jsou opakovaně uváděny správními orgány v omyl, že nemohou dosáhnout na příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení.

V další replice žalobkyně uvedla, že žalovaný ve správním uvážení pochybil, neboť žalobkyně byla osobou v hmotné nouzi nejméně od 1. 10. 2010. Ke stavu hmotné nouze přispělo i nepřiznání příspěvku na živobytí. Neexistuje žádný zákon, podle kterého by byla matka žalobkyně povinna se bezdůvodně vzdát práva na své zaměstnání a podle kterého by byla povinna uzavřít nájemní smlouvu, když žalobkyně a její rodina jsou řádnými uživateli bytu, v němž bydlí. Úvahou, že mají žalobkyně, její matka a sestra uzavřít nájemní smlouvu kvůli zvýšení příjmů, které je navíc sporné – smluvní nájemné bude vždy vyšší než přiznané sociální dávky, správní orgány překračují své pravomoci.

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci přezkoumal napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.“) v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.), tedy ke dni 1. 3. 2011.

Ze správního spisu krajský soud zjistil, že dne 16. 11. 2010 požádala žalobkyně o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu ohrožení osoby sociálním vyloučením. Jako důvod žalobkyně uvedla, že *„jelikož manželství mých rodičů bylo proti mé vůli rozvedeno (i proti vůli mé matky), nemůžeme dosáhnout na příspěvek na bydlení. Jsme sociálně vyloučeni z této dávky, přestože jsme řádnými a oprávněnými uživateli a jsme povinni hradit náklady za užívání bytu. Jsem také ohrožena na své výživě, když více než 2 MĚSÍCE nemám vůbec žádný příjem“*. Rozhodnutím ze dne 13. 12. 2010 správní orgán I. stupně požadovanou dávku žalobkyni nepřiznal, ocitoval důvod žádosti, popsal situaci žalobkyně a její rodiny s tím, že matka žalobkyně je vedena na Úřadu práce pouze jako zájemce a proto není považována za osobu v hmotné nouzi, neboť není v pracovním ani obdobném vztahu ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost a není vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání a současně není osobou podle § 11 odst. 3 zákona č. 111/2006 Sb. Matce žalobkyně nebrání žádné překážky pro zaevidování se jako řádný uchazeč o zaměstnání a popř. získání nároku na podporu v nezaměstnanosti popř. v rekvalifikaci. Dále správní orgán I. stupně popsal podmínky bydlení na adrese trvalého bydliště žalobkyně a náklady na bydlení. Závěrem správní orgán I. stupně konstatoval, že žádost o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu ohrožení osoby sociálním vyloučením zamítá a že matka žalobkyně má možnost se zaevidovat do řádné evidence uchazečů o zaměstnání, byla by osobou v hmotné nouzi a rodina by byla finančně zajištěna. Tomu nebrání žádné překážky, a to i v případě, že není ukončeno řízení ve věci neplatnosti rozvázání jejího pracovního poměru. Pokud by si rodina žalobkyně zajistila řádnou nájemní smlouvu od otce žalobkyně, měla by rodina možnost získat příspěvek na bydlení. Podle výpisu z katastru nemovitostí vlastníkem stavby č. p. 14 ve L. n. M. je J. P.

Podle napadeného rozhodnutí má v souladu s § 36 odst. 1 písm. c) zákona č. 111/2006 Sb. nárok na mimořádnou okamžitou pomoc osoba uvedená v § 2 odst. 6 téhož zákona, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi. Původní žalovaný ocitoval § 2 odst. 6 zákona po pomoci v hmotné nouzi a uvedl, že požadovaná dávka

je dávkou fakultativní, nenárokovou a je na správní úvaze žalovaného, zda a v jaké výši ji poskytne. Žalovaný shledal, že správní orgán I. stupně rozhodl v mezích zákona a nevybočil z mezí správního uvážení. Dále svou úvahu rozvinul žalovaný tak, že pokud by matka žalobkyně řešila svou situaci a zaevidovala se jako uchazeč o zaměstnání, resp. se stala výdělečně činnou, stala by se osobou v hmotné nouzi ona i její dcery, a k tomu by uzavřely jmenované nájemní smlouvu s bývalým manželem, splnily by podmínky nároku na dávky pomoci v hmotné nouzi a související s bydlením a osobními potřebami. Závěrem konstatoval žalovaný, že žalobkyně nebyla ohrožena vzhledem k příjmům sociálním vyloučením a uzavřel, že žalobkyně mohla situaci řešit vlastními silami, respektive za pomoci rodiny a úpravou situace.

Krajský soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Předně soud uvádí, že napadené rozhodnutí (které tvoří s rozhodnutím správního orgánu I. stupně jeden celek) shledal jako přezkoumatelné, neboť se podrobně vypořádalo se všemi námitkami žalobkyně a správní orgány uvedly všechny úvahy, které je k rozhodnutí vedly.

Podle § 1 zákona č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, *správním orgánem prvního stupně ve věcech pomoci v hmotné nouzi je od 1. 1. 2012 Úřad práce se sídlem v Praze*. Podle čl. I bodu 15 zákona č. 366/2011 Sb., měnícího § 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi č. 111/2006 Sb., došlo ke dni 1. 1. 2012 ze zákona k procesnímu nástupnictví na straně žalovaného z krajských úřadů na Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Podle § 36 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí, *nárok na mimořádnou okamžitou pomoc má*

- a) *osoba uvedená v § 2 odst. 3,*
- b) *osoba uvedená v § 2 odst. 4 a 5, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi,*
- c) *osoba uvedená v § 2 odst. 6, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi.*

Podle § 36 odst. 2 téhož zákona *pro účely poskytování mimořádné okamžité pomoci osobě uvedené v § 2 odst. 3, odst. 5 písm. a) a odst. 6 se tato osoba posuzuje bez společně posuzovaných osob. Mimořádnou okamžitou pomoc lze poskytnout pouze jedné z osob společně posuzovaných, jde-li o stav hmotné nouze podle § 2 odst. 4.*

Podle § 2 odst. 6 téhož zákona *za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která v daném čase, s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků nemůže úspěšně řešit svoji situaci a je ohrožena sociálním vyloučením, jestliže zejména*

- a) *je propuštěna z výkonu zabezpečovací detence, z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody, nebo*

- b) je po ukončení léčby chorobných závislostí propuštěna ze zdravotnického zařízení, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti, nebo
- c) je propuštěna ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, respektive v 19 letech, nebo
- d) nemá uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že je osobou bez příštřeší, nebo
- e) je osobou, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby.

Podle § 15 odst. 1 zákona o hmotné nouzi se pro účely tohoto zákona celkovými sociálními poměry rozumí podíl rodiny na trvání stavu hmotné nouze, do kterého se osoba dostala. Při posuzování celkových sociálních poměrů příslušný orgán pomoci v hmotné nouzi posuzuje také využívání jiného než vlastního majetku, které umožňují zpravidla osoby blízké.

Podle § 15 odst. 2 se pro účely tohoto zákona celkovými majetkovými poměry rozumí hodnota movitého a nemovitého majetku vycházející z jeho zjištěné ceny, kterého lze využít ihned, popřípadě po určité době, pro zvýšení příjmu, a to jak krátkodobě k překlenutí přechodného stavu hmotné nouze, tak dlouhodobě, pokud nelze využít jiné možnosti. Z movitého a nemovitého majetku, uvedeného ve větě první, je vyloučen majetek, jehož prodej nebo jeho jiné využití nelze po osobě vyžadovat. Pokud jde podle poměrů osoby o běžný nemovitý nebo movitý majetek, jehož hodnota je zjevně nízká nebo naopak tak vysoká, že nelze mít pochyby o tom, že majetkové poměry nebrání přiznání dávky nebo naopak jsou na překážku přiznání dávky, nemusí být jeho cena podle zvláštního právního předpisu zjišťována.

Soud konstatuje, že věc souvisí se sporem žalobkyně, který zdejší soud rozhodl 30. 5. 2012 rozsudkem č. j. 73Ad 1/2011-43, na který současně odkazuje. Podle tohoto rozsudku mj. nebyla žalobkyně v hmotné nouzi, protože výpočet správní orgány pro účely žádosti příspěvku o živobytí provedly správně, nevybočily z mezí správního uvážení ani jej nezneužily. Odkazovaný spor, stejně jako souzená věc, souvisí s uvážením, zda osobou v hmotné nouzi je matka žalobkyně. Správní orgány a nato soud dospěly k závěru, že matka žalobkyně osobou v hmotné nouzi není, protože mohla situaci řešit jinak tím, že se zaeviduje jako uchazeč o zaměstnání, čemuž jí nebránily žádné překážky; ostatně to ani nikdo z rodiny netvrdil a opakovaně toto bylo žalobkyni a její rodině sdělováno. Rodina žalobkyně mohla rovněž uzavřít řádnou nájemní smlouvu s otcem žalobkyně a tím splnit podmínky nároku na získání příspěvku příp. doplatku na bydlení. Ze spisu a vyjádření žalobkyně a její rodiny není zjevné, že by vůbec učinily pokus o uzavření nájemní smlouvy. Žalobkyně a členky její rodiny ani v jedné ze dvou jmenovaných situací neuvedly žádné relevantní důvody, které by bránily v tom, aby svou situaci napravily. Přitom jim správní orgány poskytly veškerou pomoc a poučení. K tomu soud dodává, že žalobkyně, její sestra a matka mohly svou situaci řešit výdělečnou činností.

Pokud jde o námitku žalobkyně, že měla být posouzena podle § 2 odst. 6 písm. e) zákona o pomoci v hmotné nouzi, ani tu neshledal soud jako důvodnou. Podle tohoto ustanovení za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné

nouzi považovat též osobu, která v daném čase, s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků nemůže úspěšně řešit svoji situaci a je ohrožena sociálním vyloučením, jestliže zejména je osobou, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby. Tuto podmínku, jak zjistily správní orgány i soud, žalobkyně nesplňuje. Pro doplnění soud konstatuje, že pokud se matka žalobkyně nepovažuje za osobu v hmotné nouzi a může jednoduše tuto situaci změnit, nadto příjmy společně posuzovaných osob ve srovnání s částkou živobytí žalobkyně a její sestry jsou vyšší, nejedná se u žalobkyně o situaci předvídanou v § 2 odst. 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi; přitom z popisu situace z podání žalobkyně a její sestry a z údajů ze spisu nevyplývá, že by rodina nemohla svou situaci úspěšně řešit (nejde například o tři osoby invalidní ve třetím stupni apod.) a ze spisu neplyne ani ohrožení rodiny trestnou činností (byť k takovému závěru je oprávněn jen věcně a místně příslušný soud po provedeném příslušném řízení, ze spisu však neplyne, že by bylo zahájeno trestní řízení). I pro tuto námitku platí s odkazem na shora uvedené, že soud neshledal překročení mezí správního uvážení ani jeho zneužití.

V případě dávky mimořádné okamžité pomoci se sice posuzuje žadatel samostatně bez společně posuzovaných osob, avšak podle § 2 odst. 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi se posuzuje osoba *v daném čase, s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků a to zda nemůže úspěšně řešit svoji situaci a je ohrožena sociálním vyloučením.* Ohledně příjmů platí, jak již bylo uvedeno odkazem na spor o příspěvek na živobytí, že výpočty správních orgánů byly správné, příjmy žalobkyně včetně výživného jsou vyšší než je její částka živobytí a žalobkyně není osobou v hmotné nouzi. Podle shora citovaného § 15 téhož zákona se *celkovými sociálními poměry rozumí podíl rodiny na trvání stavu hmotné nouze.* Ten správní orgány jasně a srozumitelně popsaly a vyhodnotily způsobem, se kterým se zdejší soud ztotožnil. K tomu pomoc, o kterou žalobkyně žádala, měla směřovat na úhradu výdajů, které jsou výdaji základní životní potřeby a na ty se vztahuje přednostně příspěvek na živobytí, resp. jiné obdobné dávky, jako příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení. Žádost v souzené věci tak jen obcházela skutečnou žádost o příspěvek na živobytí nebo jiné dávky. Ani naplněním neurčitého právního pojmu „hmotná nouze“ a „celkové sociální poměry“ se správní orgány nedopustily vadné aplikace práva, vadného postupu, zneužití správního uvážení či překročení jeho mezí.

Podle § 78 odst. 1 věty druhé s. ř. s. *pro nezákonnost zruší soud napadené rozhodnutí i tehdy, zjistí-li, že správní orgán překročil zákonem stanovené meze správního uvážení nebo jej zneužil.* V souzené věci soud zjistil, že správní orgány nepřekročily zákonem stanovené meze správního uvážení ani jej nezneužily. Jinými slovy, správní uvážení soud nepřezkoumává, pokud nezjistí vybočení z jeho mezí či jeho zneužití, libovůli. Mezemi správního uvážení jsou především právní řád samotný, pravomoc a působnost správních orgánů, principy správního řízení, veřejný zájem a účel a cíl správního řízení. Správní orgány svůj postup řádně a vyčerpávajícím způsobem odůvodnily, své úvahy popsaly a soud shledal, že jsou i v souladu se zásadami správního řízení a že přijaté závěry jsou přiměřené. Soud se se závěry správních orgánů ztotožnil.

Vzhledem k odůvodnění tohoto rozsudku soud neprováděl žalobkyní navržený výsledek její matky, neboť při přezkumu správních rozhodnutí a postupů jim

předcházejících by ani s ohledem na žalobní námitky nemohl pro posouzení věci přinést nic významného.

Z výše uvedených důvodů soud žalobu zamítl jako nedůvodnou.

Náklady řízení účastníkům přiznány nebyly, neboť žalovanému nepřísluší ze zákona a žalobkyně v tomto řízení nebyla úspěšná (§ 60 odst. 1 a 2 s. ř. s.).

Ustanovené zástupkyni žalobkyně přiznal soud na nákladech právního zastoupení podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, odměnu za zastupování, spočívající v odměně za tři úkony právní služby podle § 9 odst. 2 (u dávky v hmotné nouzi se jedná o nárok fyzické osoby v oblasti sociálního zabezpečení) ve spojení s § 11 odst. 1 písm. b), d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, v částce 3 x 500 Kč a režijní paušál podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky ve výši 3 x 300 Kč, tj. celkem 2.400 Kč.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Olomouci dne 30. 5. 2012

JUDr. Martina Radkova
samosoudkyně